

Πρωτοβουλία Αθήνας ενάντια στις εξορύξεις υδρογονανθράκων
Α΄ κύκλος θεματικών συζητήσεων
2η θεματική συζήτηση

Οι ενεργειακοί σχεδιασμοί στον ελλαδικό χώρο, στο πλαίσιο των κοινωνικο-οικονομικών αλλαγών, που έχουν συντελεστεί και συντελούνται. Ο ιδιαίτερος ρόλος της έρευνας και εκμετάλλευσης υδρογονανθράκων στους εταιρικούς και κρατικούς σχεδιασμούς. Συσχέτιση με τους υποτιθέμενους εναλλακτικούς σχεδιασμούς στους τομείς του φ.α., των ΑΠΕ και των δικτύων μεταφοράς.

Κείμενο συμβολής

Τάσος Κεφαλάς

A. Ορισμένα σχόλια πάνω στο κείμενο της παρουσίασης

1. Συμφωνώ ότι στους ενεργειακούς σχεδιασμούς κυριαρχεί, γενικά, η εξυπηρέτηση των οικονομικών και πολιτικών προτεραιοτήτων του συστήματος. Η διαπίστωση θεωρώ ότι είναι αυτονόητη, κατά συνέπεια αφορά το κυρίαρχο στην εποχή μας καπιταλιστικό σύστημα, αλλά και τις όποιες άλλες εκδοχές συστημάτων γνωρίσαμε (π.χ. των χωρών του πρώην «υπαρκτού σοσιαλισμού», το κινέζικο μοντέλο κλπ.). Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, το δικό της ρόλο έχει παίξει και η, επίσης αυτονόητη, τάση βελτίωσης του μέσου βιοτικού επιπέδου, τουλάχιστον μέχρι του σημείου που θα καθιστά «παραγωγικές» τις υποτελείς τάξεις.
2. Η συσχέτιση της ζήτησης και της κατανάλωσης ενέργειας με τους ρυθμούς αύξησης του ΑΕΠ και άλλων οικονομικών δεικτών είναι βάσιμη. Είναι αξιοσημείωτο, ωστόσο, ότι σε περιόδους κρίσης και σοβαρής μείωσης του ΑΕΠ δεν παρατηρείται αντίστοιχη μείωση της ζήτησης και κατανάλωσης ενέργειας, κάτι που επισημαίνεται στην παρουσίαση και αποτελεί ένδειξη του ταξικού χαρακτήρα του προβλήματος.
3. Σε πολλές περιπτώσεις, η συνεχιζόμενη αύξηση της κατανάλωσης ενέργειας αποδίδεται στη διαρκή αύξηση του πληθυσμού. Μια προσεκτικότερη ματιά αποδεικνύει ότι το μεγαλύτερο μερίδιο της αύξησης της ζήτησης δεν αφορά τις χώρες με προβλήματα «υπερπληθυσμού», αλλά τις οικονομικά ισχυρές βιομηχανικές χώρες, που συναγωνίζονται στην κούρσα της ανάπτυξης. Και αυτό το φαινόμενο έχει, φυσικά, ταξικά χαρακτηριστικά.
4. Η συστηματοποίηση των σχεδίων εξόρυξης Υ/Α στην Ελλάδα συνδέεται με την πετρελαϊκή κρίση του 1973, κάτι που έχει βάση, ασφαλώς. Να σημειώσουμε, πάντως, ότι υπάρχει και πρότερη μακρά ιστορία, αλλά και ότι μέχρι την τωρινή περίοδο της ουσιαστικής και εκτεταμένης υλοποίησης των σχεδίων έχουν μεσολαβήσει μερικές δεκαετίες. Ίσως, να πρέπει να συνυπολογίσουμε και το γεγονός του περιορισμού των περιοχών με κοιτάσματα στα αβαθή, που έχει σαν συνέπεια τη στροφή στις περιοχές με κοιτάσματα σε μεγάλα βάθη, σαν αυτά στο Ιόνιο, στη θαλάσσια περιοχή της Κρήτης και, γενικότερα, στην Αν. Μεσόγειο.
5. Η παρουσίαση στέκεται στην ισχυρή παρουσία του κράτους στον τομέα της διαχείρισης ενέργειας, ιδιαίτερα στον τομέα της παραγωγής και διανομής ηλεκτρικής ενέργειας και ερμηνεύεται σαν μέτρο κάλυψης της αδυναμίας των ιδιωτών καπιταλιστών να αναπτύξουν τον καπιταλιστικό τρόπο παραγωγής. Πιθανότερο θεωρώ να πρόκειται για απροθυμία, παρά για αδυναμία, κάτι που χαρακτηρίζει τη στάση του κεφαλαίου στα ζητήματα των βασικών υποδομών, ακόμη και σήμερα.

B. Το ενεργειακό τοπίο στις μέρες μας

Η παρουσίαση υιοθετεί μια συγκεκριμένη περιοδολόγηση, στο πλαίσιο της οποίας περιγράφονται οι συνθήκες, κάτω από τις οποίες συντελέστηκαν οι πιο αξιοσημείωτες αλλαγές στον τομέα της ενέργειας. Για κάποιον λόγο, όμως, παραλείπει μια ουσιαστική και αναλυτική αναφορά στην τελευταία περίοδο, μέσα στην οποία διαμορφώθηκε το σύγχρονο ενεργειακό τοπίο. Θα προσπαθήσω να καλύψω αυτό το κενό, αν και σε πολλά σημεία -λόγω του περιορισμένου χρόνου- είμαι αναγκασμένος να καταφύγω σε παλιότερα γραπτά, που κανονικά θα χρειαζόνταν μια επικαιροποίηση σε βάθος.

B1. Οι όροι που συνετέλεσαν στη διαμόρφωση του νέου σκηνικού

Η ριζική αναδιάταξη του σκηνικού αρχίζει από τη δεκαετία το '90. Πέρα από τους γενικούς όρους στη χάραξη των ενεργειακών επιλογών, υπάρχουν μια σειρά ακόμη όροι, σημαντικότεροι των οποίων είναι:

- Η συμμετοχή της Ελλάδας στην ΕΕ και η αναγκαστική υιοθέτηση των κοινών πολιτικών, που χαρακτηρίζονται από μεγάλη ανελαστικότητα
- Η αγνόηση των ιδιαίτερων συνθηκών, προφανώς εξαιτίας των δεδομένων συσχετισμών στο εσωτερικό της ΕΕ και της διεύρυνσης του πεδίου αναφοράς, αφού από το εθνικό πεδίο έγινε το πέρασμα στο υπερεθνικό, μεταβάλλοντας –ως ένα βαθμό- τα κριτήρια λήψης των αποφάσεων.
- Η επιρροή της λογικής της ανάπτυξης, που γνωρίζει έξαρση στη συγκεκριμένη περίοδο.
- Η πλήρης εμπορευματοποίηση του τομέα της ενέργειας, η αντιμετώπιση της ενέργειας με όρους εμπορικού προϊόντος, γεγονός που συμβάλλει στη δημιουργία τεχνητών αναγκών και στη συντήρηση υψηλών ρυθμών αύξησης της ζήτησης και της κατανάλωσης ενέργειας.
- Οι πολιτικές αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής και, μάλιστα, με όρους που δημιουργούν νέα πεδία κερδοσκοπίας και δε διασφαλίζουν ουσιαστικά αποτελέσματα.

Στις ενότητες που ακολουθούν (B2, B3, B4, B5) παρατίθενται αποσπάσματα από παρουσίασή μου στη συζήτηση με θέμα: «για ένα νέο ενεργειακό μοντέλο», στο πλαίσιο του Resistance festival 2013 (22/6/2013)

B2. Το διεθνές ενεργειακό τοπίο και οι επιλογές της ΕΕ

Χρησιμοποιώ, στη συνέχεια, στοιχεία από την εισήγηση της ΕΕ στο πρόσφατο ΕΣ της 22ας/5/2013:

- Στο κρίσιμο θέμα της παγκόσμιας ζήτησης ενέργειας, ο ΔΟΕ εκτιμά ότι θα αυξηθεί πάνω από το ένα τρίτο της σημερινής, μέχρι το 2035. Το 60% αυτής της αύξησης αποδίδεται στην Κίνα - Ινδία - Μ. Ανατολή. Στην Ευρώπη προβλέπεται να είναι πολύ μικρότερη.
- Η αυξημένη ζήτηση επηρεάζει την τροφοδοσία της Ευρώπης. Λόγω των αυξημένων τιμών του φ.α., από Ιαπωνία και Κορέα, έχουμε μείωση των εισαγωγών LNG στην ΕΕ (κατά 30% το Φλεβάρη του 2013, σε σχέση με το Φλεβάρη του 2011).
- Οι ΗΠΑ προσπαθούν, από εισαγωγείς φ.α., να μετατραπούν σε εξαγωγείς, με την εκμετάλλευση του σχιστολιθικού αερίου, παρόλο που αναπτύσσονται ισχυρές κοινωνικές αντιδράσεις. Με αυτόν τον τρόπο απελευθερώνονται ποσότητες σκληρού άνθρακα ή λιγνίτη για εξαγωγή στην Ευρώπη. Η αντίστοιχη αύξηση εισαγωγών και κατανάλωσης των δύο ειδών στην Ευρώπη το 2012, έναντι του 2011, ήταν 2% και 9%.

- Υπάρχει τεράστια εξάρτηση της Ευρώπης από εισαγόμενες πρώτες ύλες. Τις δύο τελευταίες δεκαετίες είχαμε αύξηση των εισαγωγών. Η εκτίμηση για το 2035 είναι ότι οι εισαγωγές σε πετρέλαιο και αέριο θα ξεπεράσουν το 80%.
- Επισημαίνεται η ανάδυση νέων χωρών - παραγωγών ενέργειας στην Αφρική και στη Λ. Αμερική.
- Οι διαφοροποιήσεις στις τιμές των πρώτων υλών επηρεάζουν το ενεργειακό κόστος και μετακυλίνονται στην παραγωγή και στην κατανάλωση, δημιουργώντας προβλήματα ανταγωνιστικότητας των ευρωπαϊκών προϊόντων.
- Ως προς τους πολίτες, το κόστος της ενέργειας αντιπροσωπεύει το 7-17% της συνολικής δαπάνης των νοικοκυριών. Ποσοστό που στα φτωχότερα στρώματα του πληθυσμού μπορεί να φτάνει και το 25%. Η ΕΕ αναμένει αύξηση του κόστους, εκτίμηση που τη συνδέει με την αυξημένη ζήτηση και με το υψηλό κόστος συντήρησης των ενεργειακών υποδομών, λόγω παλαιότητας.
- Οι επενδύσεις στην ενέργεια βρίσκονται σε ιστορικά χαμηλά. Μέχρι το 2020, το 1/5 της συνολικής δυναμικότητας ανθρακικών μονάδων αποσύρεται. Λόγω της χαμηλής ενεργειακής ζήτησης και της αύξησης της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, περίπου 40 GW από έργα σταθμών ηλεκτροπαραγωγής με αέριο και 25 GW από έργα σταθμών ηλεκτροπαραγωγής με καύση άνθρακα έχουν αναβληθεί ή ματαιωθεί κατά τα τελευταία τρία έτη. Οι επενδύσεις στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας μειώθηκαν το πρώτο τρίμηνο του 2013 κατά 25% στην Ευρώπη, ενώ σχεδόν ακινητοποιήθηκαν εντελώς σε χώρες όπως η Ισπανία (-96%), η Ιταλία και η Γαλλία.
- Το ενεργειακό μίγμα της ΕΕ δεν φαίνεται να αλλάζει ριζικά. Στην ακαθάριστη κατανάλωση ενέργειας εκτιμάται ότι οι ΑΠΕ θα έχουν «κερδίσει» ένα 8% από τα ορυκτά καύσιμα, το 2030:

	πετρέλαιο	φ.α.	στερεά καύσιμα	πυρηνικά	ΑΠΕ	ορυκτά καύσιμα
2011	35%	24%	17%	14%	10%	76%
σενάριο 2030	33%	22%	12%	14%	18%	67%

- Το ενεργειακό μίγμα ποικίλλει σημαντικά στην ΕΕ. Για την Ελλάδα, για παράδειγμα, το 2011 ήταν ως εξής:

	πετρέλαιο	φ.α.	στερεά καύσιμα	πυρηνικά	ΑΠΕ	ορυκτά καύσιμα
2011	54%	11%	28%		7%	93%

- Η τελική κατανάλωση ενέργειας στην ΕΕ, κατά τομείς, το 2011 ήταν:

μεταφορές	βιομηχανία	κατοικίες	υπηρεσίες	γεωργία	άλλα
33%	26%	25%	13%	2%	1%

B3. Έχει η Ευρώπη ενεργειακό σχεδιασμό;

Με βάση τα παραπάνω και όλα όσα γνωρίζουμε για τις πολιτικές της ΕΕ, γεννιέται το ερώτημα αν υφίσταται συγκροτημένη ενεργειακή πολιτική της ΕΕ. Προσωπικά, δεν είμαι πεισμένος για αυτό. Και η εξήγηση που δίνω είναι ότι δεν χρειάζεται ένα δεσμευτικό πλαίσιο καθαρά ενεργειακών στόχων, που θα δημιουργούσε ανασχετικά φαινόμενα στη λειτουργία της

«ελεύθερης αγοράς», που αποτελεί την κορωνίδα της. Πιθανότατα, δεν μπορούν και να συμβιβαστούν αυτά τα δύο πράγματα. Οι εκτιμήσεις του σεναρίου για την κατανάλωση το 2030 νομίζω ότι επιβεβαιώνουν τα παραπάνω.

Κάτι που θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι έχει το χαρακτήρα μακροπρόθεσμου σχεδίου είναι οι στόχοι που σχετίζονται με την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και έχουν γίνει γνωστοί σαν το σχέδιο 20-20-20, σε συνδυασμό με τον ενεργειακό χάρτη πορείας για το 2050. Στόχοι που, υποτίθεται ότι, αποσκοπούν στον περιορισμό της χρήσης των ορυκτών καυσίμων. Είναι άξια σχολιασμού η επιλεκτική ευαισθησία στο κλίμα, που αποτελεί μία μόνο από τις παρενέργειες της χρήσης των ορυκτών καυσίμων. Με αποτέλεσμα να απουσιάζουν οι ουσιαστικές δράσεις για τη μείωση της ζήτησης ενέργειας και να παραμένει σε χαμηλά επίπεδα το ενδιαφέρον για τις τεράστιες πολιτικές, στρατιωτικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές συνέπειες, που προκαλεί η επιδίωξη του κεφαλαίου και των ισχυρών χωρών για τη διασφάλιση απρόσκοπτης πρόσβασης στις πηγές των ενεργειακών πρώτων υλών. Ειδικά, το ενδιαφέρον της ΕΕ για την κλιματική αλλαγή, ανεξάρτητα από τον όποιο βαθμό ελικρίνειας το χαρακτηρίζει, δεν μπορεί να αποσυνδεθεί από την επιδίωξη δημιουργίας πλεονεκτήματος ανταγωνιστικότητας, έναντι των αναπτυσσόμενων χωρών, ούτε από την πρόθεση δημιουργίας νέων αγορών για τους οικονομικούς ομίλους που εμπλέκονται με την ανάπτυξη των ΑΠΕ.

Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν υπάρχουν πολιτικές της ΕΕ, σε διάφορα ζητήματα σχετιζόμενα με την ενέργεια. Μόνο που αυτές οι πολιτικές αφορούν, κυρίως, την εύρυθμη λειτουργία των αγορών. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι οι δεσμευτικοί στόχοι αφορούν την υλοποίηση αυτής της επιλογής με βασικότερη την υποχρέωση πλήρους απελευθέρωσης της αγοράς ενέργειας, μέχρι το τέλος του 2014, σε συνδυασμό με την υλοποίηση διασυνοριακών έργων διασύνδεσης.

Η ΕΕ θεωρεί ότι έχει τις σωστές πολιτικές, αλλά είναι υπερβολικά αργή η εφαρμογή τους. Σε ορισμένους τομείς, θα συμπληρώναμε. Για παράδειγμα, ο στόχος της εξοικονόμησης (το ένα από τα τρία 20), που σχετίζεται ευθέως με τη ζήτηση, δεν είναι νομικά δεσμευτικός. Παρόλο που η ίδια η ΕΕ εκτιμά ότι σημαίνει εξοικονόμηση του ισοδύναμου 1.000 σταθμών ηλεκτροπαραγωγής με καύση άνθρακα ή 500.000 αεριοστρόβιλων.

Κατά τα άλλα, εξακολουθεί να θεωρείται ζήτημα προτεραιότητας η επίτευξη του στόχου της συμμετοχής των ΑΠΕ στην τελική κατανάλωση ενέργειας, σε ποσοστό 20% το 2020 (το 2011 βρισκόνταν στο 12,7%). Επισημαίνεται, ωστόσο, ότι χρειάζεται να αντιμετωπιστούν τα προβλήματα που έχει δημιουργήσει η αγορά των επιδοτούμενων ΑΠΕ, ένα από τα οποία είναι η ανάγκη για νέους θερμικούς σταθμούς. Η έκθεση προόδου της ΕΕ για τις ΑΠΕ (27.3.2013) αναφέρει: «Έως ότου να καταστούν οι ανανεώσιμες πηγές ενέργειας ανταγωνιστικές από πλευράς κόστους, ο στόχος ενός περισσότερο αειφόρου ενεργειακού συστήματος πρέπει να συμβαδίζει με την ανάγκη για μια πλήρως απελευθερωμένη και ολοκληρωμένη ενεργειακή αγορά ικανή να εξωθήσει σε αποτελεσματική κινητοποίηση και κατανομή των επενδύσεων».

B4. Ριζικές αλλαγές στο εσωτερικό τοπίο την τελευταία δεκαετία

Την τελευταία δεκαετία έχουν συντελεστεί ριζικές αλλαγές στο ενεργειακό τοπίο της χώρας, που συνδέονται με:

- την προσπάθεια πλήρους ενσωμάτωσης στο οικονομικό, κοινωνικό και πολιτικό πλαίσιο “ενοποίησης” και λειτουργίας της ΕΕ, όπως περιγράφηκε προηγουμένως
- τις πρόσθετες δεσμεύσεις, που επιβάλλει η νέα πραγματικότητα των μνημονίων

- την κυριαρχία των νεοφιλελεύθερων αντιλήψεων στο πολιτικό μας σύστημα και τις επιπτώσεις που έχουν και στο ευρύτερο κοινωνικό σώμα

Κεντρικό στοιχείο των αλλαγών στον τομέα της ενέργειας αποτελεί ο περιορισμός της δημόσιας συμμετοχής και ελέγχου και, βεβαίως, η εκχώρηση σε ιδιώτες μεγάλου μέρους της ισχυρής δημόσιας υποδομής, ιδιαίτερα στην ηλεκτροπαραγωγή. Ο ν. 4001/2011 «Για τη λειτουργία Ενεργειακών Αγορών Ηλεκτρισμού και Φυσικού Αερίου, για Έρευνα, Παραγωγή και δίκτυα μεταφοράς Υδρογονανθράκων και άλλες ρυθμίσεις» ήρθε να επισφραγίσει και τυπικά αλλαγές, που είχαν ξεκινήσει αρκετά χρόνια πριν και συνεχίζονται πιεστικά σήμερα, κάτω από τη δαμόκλειο σπάθη των μνημονίων.

Το πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι ο τομέας του ηλεκτρισμού, στον οποίο δημιουργήθηκε μια νέα αγορά ιδιωτικών θερμικών σταθμών (2.464 MW, που μπορεί τα επόμενα χρόνια να φτάσει τα 3.624 MW), στην οποία θα προστεθεί ένα εξίσου σημαντικό μερίδιο από τη ΔΕΗ (λιγνιτικές και Υ/Η μονάδες), που σχεδιάζεται να της αποσπάσουν βίαια. Ο τομέας των ΑΠΕ ανήκει ολοκληρωτικά, σχεδόν, σε ιδιώτες. Αυτό που προδιαγράφεται είναι το πέρασμα, μέσα σε ελάχιστα χρόνια, πάνω του 50 % της εγκατεστημένης ισχύος στα χέρια των ιδιωτών.

Στοιχείο που χαρακτηρίζει τις εξελίξεις σε πολλά θεματικά πεδία, και όχι μόνο στην ενέργεια, είναι η, εύκολα εξηγήσιμη, απουσία μακροχρόνιων σχεδιασμών και, ιδιαίτερα, το γεγονός ότι οι εθνικοί και ειδικοί χωροταξικοί σχεδιασμοί κατάφεραν, με μοναδική ευκολία, να αγνοήσουν πλήθος σημαντικών δραστηριοτήτων με τεράστιες περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Ως προς το σκέλος του σχεδιασμού - προγραμματισμού επιβεβαιώνεται η αδυναμία ή η απουσία πολιτικής βούλησης για την υλοποίησή του. Είναι γνωστό ότι όλες οι απόπειρες διατύπωσης μακροχρόνιου ενεργειακού σχεδιασμού έχουν αποβεί άκαρπες, με την τελευταία να βρίσκεται «βαλτωμένη» σε μια διαβούλευση από το Μάρτη του 2012. Τα πράγματα έχουν αφεθεί στον «αυτόματο πιλότο» της αγοράς. Θα επικαλεστώ και πάλι τον τομέα της ηλεκτροπαραγωγής, όπου συναντάμε, ανάμεσα σε άλλα, και τα εξής:

- ένα τρόπο ανεξέλεγκτης ανάπτυξης των ΑΠΕ, με τεράστιες επιπτώσεις στο περιβάλλον, αλλά και στο κόστος της ηλεκτρικής ενέργειας και στην απορρύθμιση της αγοράς.
- το γεγονός ότι έχουμε μια εγκατεστημένη ισχύ 18.500 MW, που στα επόμενα χρόνια μπορεί να φτάσει τις 23.000 MW, όταν η ζήτηση αιχμής βρίσκεται γύρω στα 8.000 MW.

Πιο αναλυτικά στοιχεία για την υφιστάμενη κατάσταση υπάρχουν στο παράρτημα, που συνοδεύει αυτήν την παρέμβαση. Από αυτά να ξεχωρίσω το κομβικό θέμα της χρήσης του φυσικού αερίου, κυρίως στην ηλεκτροπαραγωγή, την καλλιέργεια κλίματος μεγάλων προσδοκιών από πιθανολογούμενα νέα κοιτάσματα υδρογονανθράκων και από τη μετατροπή της χώρας σε «ενεργειακό κέντρο».

Η επίσημη γραμμή πλεύσης περιλαμβάνει το παρακάτω γενικόλογο και επαναλαμβανόμενο πλαίσιο:

- Την ασφάλεια ενεργειακού εφοδιασμού και τη διαφοροποίηση του ενεργειακού μίγματος μέσω της βέλτιστης αξιοποίησης του εγχώριου δυναμικού, ειδικά για την ανάπτυξη τεχνολογιών ΑΠΕ
- Την προστασία του καταναλωτή μέσω της διασφάλισης μιας λειτουργικής αγοράς ενέργειας
- Την προστασία του περιβάλλοντος και τη μείωση εκπομπών αέριων ρύπων
- Τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης σε όλους τους τομείς τελικής χρήσης
- Την προστασία της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής βιομηχανίας

- Τη βιώσιμη ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας

Στο πλαίσιο της διαβούλευσης που έχει ξεκινήσει για το στρατηγικό αναπτυξιακό σχεδιασμό της περιόδου 2014-2020, προτείνεται οι χρηματοδοτικές προτεραιότητες στον τομέα της ενέργειας να προσανατολιστούν προς:

- δράσεις εξοικονόμησης ενέργειας, ιδιαίτερα στον κτιριακό τομέα
- εκσυγχρονισμό και αναβάθμιση των υποδομών ηλεκτρισμού και φυσικού αερίου
- προώθηση των ΑΠΕ και των συστημάτων συμπαραγωγής / τριπαραγωγής και
- αξιοποίηση εγχώριων πόρων, ιδιαίτερα των αποθεμάτων υδρογονανθράκων

Είναι προφανές ότι δεν υπάρχει εσωτερική συνοχή και ενιαία αντίληψη, που να διέπει αυτές τις πολιτικές και, παράλληλα, απουσιάζουν τα σημεία αιχμής.

(σημείωση: πλέον βρίσκεται σε φάση οριστικής διαμόρφωσης το νέο εθνικό σχέδιο για την ενέργεια και το κλίμα, μετά από μια υποτυπώδη δημόσια διαβούλευση. Η Πρωτοβουλία Αθήνας [έχει δημοσιοποιήσει τις θέσεις της](#) για αυτό)

B5. Παράρτημα - οι βασικές αλλαγές στο χώρο της ενέργειας

Στον τομέα της ενέργειας οι μεγάλες αλλαγές επικεντρώνονται στον ηλεκτρισμό, αλλά και στην αξιοποίηση ορυκτών πόρων, στο φυσικό αέριο και τα πετρελαιοειδή δεν είναι αμελητέες. Ειδικά στους δύο τελευταίους τομείς, κυριαρχεί ένας ιδιότυπος «μικρομεγαλισμός», που μεταφράζεται σε μια προσπάθεια εμπλοκής σε αρκετά διακρατικά έργα μεγάλης κλίμακας, με τη λογική της εξασφάλισης πολλαπλών δυνατοτήτων ενεργειακής επάρκειας και με την επίκληση της γεωγραφικής θέσης της χώρας, που μπορεί να λειτουργήσει σαν ενεργειακός κόμβος, κατά τους εμπνευστές αυτής της πολιτικής. Το τελευταίο κύμα ρυθμίσεων επιβλήθηκε με το ν. 4001/2011 «Για τη λειτουργία Ενεργειακών Αγορών Ηλεκτρισμού και Φυσικού Αερίου, για Έρευνα, Παραγωγή και δίκτυα μεταφοράς Υδρογονανθράκων και άλλες ρυθμίσεις». Γενικά, πάντως, επικρατεί μια μεγάλη διάχυση στόχων, χωρίς να είναι φανερές κάποιες προτεραιότητες ή αιχμές στην ενεργειακή πολιτική.

Πετρελαιοειδή

Η τελευταία βασική νομοθετική τακτοποίηση ανάγεται στο 2002 και στο ν. 3054/02.10.2002, στον οποίο κατοχυρώνεται η ελεύθερη διαμόρφωση των τιμών των πετρελαϊκών προϊόντων, αλλά και η δυνατότητα επιβολής, κατά περίπτωση, ανώτατης τιμής πώλησης στον καταναλωτή. Ο αντίστοιχος κανονισμός αδειών υπογράφεται το 2005 (Υ.Α. Δ2/16570/07.09.2005). Ορισμένα κρίσιμα ζητήματα είναι τα εξής:

- η επιμονή στην κατασκευή του πετρελαιοαγωγού Μπουργκάς – Αλεξανδρούπολης, παρά τις αντιδράσεις για τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις, τη μηδαμινή συμβολή στην ενεργειακή επάρκεια και τα πενιχρά οικονομικά οφέλη, που περιορίζονται, κυρίως, στα τέλη διέλευσης. Το έργο φαίνεται να έχει «σκαλώσει» για τα καλά.
- η συγχώνευση (2003) των ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΕΤΡΕΛΑΙΩΝ με την ΠΕΤΡΟΛΑ του ομίλου Λάτση και η σταδιακή απώλεια ελέγχου από το δημόσιο. Με βάση στοιχεία της 31.12.2012, η μετοχική σύνθεση έχει ως εξής: ελληνικό δημόσιο 35,48 %, όμιλος Λάτση 42,57 %, επενδυτές 21,95 %.
- η φαραωνική επέκταση των διυλιστηρίων Ελευσίνας των ΕΛΠΕ, με το μανδύα της περιβαλλοντικής επένδυσης και με την ανοχή του κεντρικού και του τοπικού πολιτικού

προσωπικού. Η λειτουργία τους, μετά την επέκταση, δημιουργεί τεράστια προβλήματα ρύπανσης (αέριας και ηχητικής, τουλάχιστον).

Έρευνα υδρογονανθράκων

Συντηρείται μια φημολογία για την ύπαρξη τεράστιων κοιτασμάτων υδρογονανθράκων στον ελληνικό υποθαλάσσιο χώρο, που συμβαδίζει με μια αντίστοιχη ενορχηστρωμένη προσπάθεια για τους τεράστιους ορυκτούς πόρους της ηπειρωτικής χώρας, συμπεριλαμβανομένων των κοιτασμάτων χρυσού στη Χαλκιδική, τον Έβρο (Πέραμα) και την Κομοτηνή (Σάπες).

Το νομικό πλαίσιο που διέπει τη διαδικασία αδειοδότησης στην αναζήτηση, έρευνα και εκμετάλλευση υδρογονανθράκων (ν. 2289/95), εκσυγχρονίστηκε με την ψήφιση του ν. 4001/2011 (Κεφάλαιο Β) και θεσπίστηκε ένα ελκυστικό επιχειρηματικό περιβάλλον.

Το ΥΠΕΚΑ έχει ήδη προβεί στη διαδικασία Διεθνούς Δημόσιας Πρόσκλησης για συμμετοχή σε σεισμικές ερευνητικές εργασίες απόκτησης δεδομένων μη αποκλειστικής χρήσης εντός της θαλάσσιας ζώνης στη Δυτική και Νότια Ελλάδα. Στις 5/9/2012 ανακοινώθηκε η επιλογή του αναδόχου για το θέμα της γεωφυσικής διασκόπησης με τη σεισμική μεθοδολογία, για τον προσδιορισμό δομών, που οδηγούν σε μια δεύτερη φάση στην εξακρίβωση ύπαρξης υδρογονανθράκων νοτίως της Κρήτης και στο Ιόνιο. Η ανάδοχος εταιρεία είναι η νορβηγική εταιρεία PETROLEUM GEO SERVICES, συνοπτικά PGS. Τα δεδομένα, που προέκυψαν από τις σεισμικές έρευνες της εταιρίας, βρίσκονται στο στάδιο της αξιολόγησης. Τα δεδομένα θα παρουσιαστούν σε ενδιαφερόμενες πετρελαϊκές εταιρείες και στόχος είναι η προκήρυξη των διαγωνισμών για έρευνες στις συγκεκριμένες περιοχές το 2014.

Σε δημόσια διαβούλευση, από 2.1.2012, βρίσκεται επίσης και η αναγγελία άμεσης παραχώρησης εκ μέρους του Ελληνικού Δημοσίου των δικαιωμάτων του για έρευνα και εκμετάλλευση υδρογονανθράκων με τη διαδικασία της «ανοικτής πρόσκλησης» (open door) σε τρεις περιοχές: Πατραϊκός κόλπος, Ιωάννινα και Δυτικό Κατάκολο. Βρισκόμαστε στην τελική φάση της επιλογής των κοινοπραξιών, στις οποίες θα ανατεθούν τα συγκεκριμένα έργα.

Τέλος, στο ν. 4001/2011 (Κεφάλαιο Β) προβλέπεται η σύσταση της «Ελληνικής Διαχειριστικής Εταιρείας Υδρογονανθράκων ΑΕ (ΕΔΕΥ ΑΕ)» η οποία θα διαχειρίζεται τα αποκλειστικά δικαιώματα του Ελληνικού Δημοσίου στην αναζήτηση, έρευνα και εκμετάλλευση Υδρογονανθράκων. Στις 9.12.2011 έγινε η δημόσια προκήρυξη εκδήλωσης ενδιαφέροντος για τη στελέχωση της σε επίπεδο Δ.Σ.

(σημείωση: πλέον, έχουμε ραγδαίες εξελίξεις, οι οποίες είναι γνωστές)

Φυσικό αέριο

Σχετικά με το νομοθετικό πλαίσιο της αγοράς φυσικού αερίου ισχύουν τα εξής: Η αγορά φυσικού αερίου στην Ελλάδα διέπεται από το νόμο 3428/2005 «Απελευθέρωση Αγοράς Φυσικού Αερίου» (ΦΕΚ Α' 313/27.12.2005), με τον οποίο μεταφέρθηκε στο εθνικό δίκαιο η Οδηγία 2003/55/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Ιουνίου 2003 «σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά φυσικού αερίου και την κατάργηση της οδηγίας 98/30/ΕΚ». Κατ' εξουσιοδότηση του νόμου 3428/2005, με τα Προεδρικά Διατάγματα υπ' αριθ. 33 και 34 του 2007 (ΦΕΚ Α' 31/20.02.2007) συστάθηκε ο Διαχειριστής του Εθνικού Συστήματος Φυσικού Αερίου (ΕΣΦΑ) υπό την επωνυμία

«Διαχειριστής Εθνικού Συστήματος Φυσικού Αερίου Α.Ε.» (ΔΕΣΦΑ Α.Ε.). Η διαχείριση, συντήρηση και ανάπτυξη του ΕΣΦΑ πραγματοποιείται από το Διαχειριστή, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Διαχείρισης του ΕΣΦΑ (ΦΕΚ Β' 379/01.04.2010). Για τη δέσμευση δυναμικότητας στο ΕΣΦΑ απαιτείται η σύναψη Σύμβασης Μεταφοράς για πρόσβαση στο ΕΣΜΦΑ και Σύμβασης ΥΦΑ για πρόσβαση στην εγκατάσταση ΥΦΑ. Με τον Κανονισμό Αδειών (ΦΕΚ Β' 464/19.04.2010) καθορίζονται ο τύπος και το περιεχόμενο των αιτήσεων για τη χορήγηση, τροποποίηση και ανάκληση των αδειών που απαιτούνται για την άσκηση της αντίστοιχης δραστηριότητας στην αγορά Φυσικού Αερίου. Νεότερες ρυθμίσεις περιλαμβάνονται στο ν. 4001/2001 «Για τη λειτουργία Ενεργειακών Αγορών Ηλεκτρισμού και Φυσικού Αερίου, για Έρευνα, Παραγωγή και δίκτυα μεταφοράς Υδρογονανθράκων και άλλες ρυθμίσεις».

Χαρακτηριστικά στοιχεία της αγοράς φ.α. είναι τα παρακάτω:

- Προμηθευτές του ΕΣΦΑ είναι η ΠΡΟΜΗΘΕΑΣ GAS (εισαγωγέας του ρωσικού φ.α.), η ΔΕΠΑ (εισαγωγέας του υ.φ.α. στη Ρεβυθούσα και φ.α. από την Τουρκία - αγωγός TGI). Άδεια προμηθευτή έχουν αποκτήσει και οι εταιρείες: M&M, που αποτελεί σύμπραξη των ομίλων Βαρδινογιάννη και Μυτιληναίου και η οποία έχει πραγματοποιήσει, ήδη, τις πρώτες εισαγωγές υ.φ.α., EGL HELLAS, HELLAS POWER, EDISON, ENIMEX, TERNA και ΗΡΩΝ.
- Εκκρεμούν αιτήσεις για ανάπτυξη ανεξάρτητων συστημάτων φυσικού αερίου (ΑΣΦΑ). Στις 19/8/2011 δόθηκε η σχετική άδεια στην GASTRADE AE (συμφερόντων Κοπελούζου), που πήρε και περιβαλλοντική αδειοδότηση, στις 27/3/2013, για λειτουργία του Ανεξάρτητου Συστήματος Φυσικού Αερίου (ΑΣΦΑ) Αλεξανδρούπολης, που αφορά υπεράκτιο σταθμό υποδοχής, προσωρινής αποθήκευσης και αεριοποίησης LNG στο Θρακικό Πέλαγος και περί τα 22 χλμ. νοτιοδυτικά του λιμένα της Αλεξανδρούπολης και σε απόσταση 10 χλμ. από την ακτή, καθώς και τον αγωγό σύνδεσης αυτού με το κατάντη σύστημα φυσικού αερίου. Πληροφορίες κάνουν λόγο και για άλλους υπεράκτιους σταθμούς παραλαβής και αεριοποίησης υ.φ.α. (Αντίκυρα - Μυτιληναίος, Ασπρόπυργος - Μελισσανίδης).
- Στα έργα υποδομής έχει δρομολογηθεί η επέκταση της Ρεβυθούσας και συζητιέται το ενδεχόμενο νέου σταθμού υ.φ.α. στην Κορακιά Κρήτης. Στη φάση της μελέτης βρίσκεται η εξέταση της χρήσης εξαντλημένων κοιτασμάτων, στα ανοιχτά της Καβάλας, σαν χώρου αποθήκευσης μεγάλων ποσοτήτων φ.α..
- Στους χρήστες του ΕΣΦΑ περιλαμβάνονται 24 εταιρείες. Κάποιες από αυτές (10) έχουν αποκλειστικά την ιδιότητα του προμηθευτή ή σχετίζονται με τους αγωγούς, κάποιες άλλες (7) είναι μεγάλες βιομηχανίες και οι υπόλοιπες (7) παραγωγοί ηλεκτρικής ενέργειας. Είναι σημαντικό να ειπωθεί ότι το μεγαλύτερο μέρος της τελικής κατανάλωσης φ.α. προορίζεται για την ηλεκτροπαραγωγή (για το 2009, το 62 %), ενώ στα ίδια επίπεδα κινούνται και οι προβλέψεις για τα έτη μέχρι το 2020.
- Η παροχή του φ.α. στην κατανάλωση γίνεται μέσω των εταιρειών παροχής αερίου (ΕΠΑ), που σήμερα λειτουργούν σε Αττική Θεσσαλονίκη, Θεσσαλία. Έχει δρομολογηθεί η ανάπτυξη ΕΠΑ στη Στερεά, στην Κεντρική Μακεδονία (εκτός Θεσσαλονίκης) και στην Ανατολική Μακεδονία και Θράκη.
- Εκτός των περιοχών που διαθέτουν ΕΠΑ, μπορούν να συνδέονται οι ηλεκτροπαραγωγοί, μεγάλοι καταναλωτές και μη οικιακοί πελάτες, που προμηθεύονται φ.α. με σκοπό τη συμπίεσή του για την τελική χρήση από κινητήρες οχημάτων. Αξίζει να σημειωθεί ότι σε αυτές τις περιπτώσεις, οι μεγάλοι καταναλωτές επιβαρύνονται μόνο με το κόστος ρηχής σύνδεσης, που αποτελεί μικρό μέρος του συνολικού κόστους.
- Σε ότι αφορά στα νέα έργα διασύνδεσης και τους διακρατικούς αγωγούς υπάρχουν διαρκείς ανακατατάξεις. Το έργο που φαίνονταν πιο ώριμο ο ιταλο-ελληνικο-τουρκικός αγωγός (IGTI) φαίνεται να ναυαγεί. Στο στάδιο της τελικής τεχνικής μελέτης βρίσκεται το

Θέμα του αγωγού Trans Adriatic Pipeline (TAP), που έχει επανέλθει στο προσκήνιο. Ο αγωγός διασύνδεσης με τη Βουλγαρία (IGB) εκτιμάται ότι θα τεθεί σε λειτουργία ως το 2015. Από τις 29.04.2008 έχει υπογραφεί συμφωνία (κυρώθηκε με το ν. 3700/2008) με τη Ρωσία, για την κατασκευή του νότιου τμήματος του πανευρωπαϊκού αγωγού South Stream, ενώ πιέσεις ασκούνται για τη συμμετοχή της Ελλάδας στον, ατλαντικών συμφερόντων, αγωγό Nabucco. Λόγος γίνεται ακόμη για τον αγωγό East Med, που θα συνδέει το Ισραήλ με την Κύπρο και την Ελλάδα.

(σημείωση: η κατασκευή του αγωγού TAP ολοκληρώνεται, ο IGTI έχει επανέλθει, προχωρά ο IGB, ενώ ο East Med βρίσκεται διαρκώς στο προσκήνιο, παρότι δεν έχει τεκμηριωθεί η οικονομική σκοπιμότητα του έργου).

Ηλεκτρισμός

Στον τομέα του ηλεκτρισμού έχουν συντελεστεί οι μεγαλύτερες αλλαγές, με αφετηρία το ν. 2773/1999. Με το νόμο αυτό, το κράτος αναλαμβάνει την εποπτεία της άσκησης των δραστηριοτήτων ηλεκτρικής ενέργειας και την υποχρέωση της διαμόρφωσης του ενεργειακού σχεδιασμού. Επίσης, προβλέφθηκε: η σύσταση της ΡΑΕ (έγινε το 2000) και του ΔΕΣΜΗΕ, η δυνατότητα και άλλων, πλην της ΔΕΗ, να παράγουν ηλεκτρική ενέργεια, η μετατροπή της ΔΕΗ σε ανώνυμη εταιρεία, καθώς και η προτεραιότητα στην απορρόφηση της ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται από ΑΠΕ και εγκαταστάσεις συμπαραγωγής. Ακολούθησε πλήθος νόμων, υπουργικών αποφάσεων και κανονιστικών διατάξεων, μέχρι σήμερα, που ολοκληρώθηκαν με το ν. 4001/2011, με τον οποίο ολοκληρώνονται οι διαδικασίες της απελευθέρωσης της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και αναδιαμορφώνεται ριζικά ο ν. 2773/1999. Τι έχει γίνει σε αυτό το διάστημα και τι προβλέπεται:

- Η ΔΕΗ έχει χάσει, προ πολλού, την προνομιακή της θέση. Αφενός, με την απαγόρευση νέων επενδύσεων και, αφετέρου, με την προσπάθεια βίαιης απόσπασης (με την υποχρεωτική πώληση) περιουσιακών της στοιχείων σε ιδιώτες, ώστε να εξασφαλιστεί απρόσκοπτα χώρος για το ιδιωτικό κεφάλαιο στην ενέργεια.
- Νέοι παίκτες έχουν πάρει θέση στο ενεργειακό τοπίο. Έχουν κατασκευαστεί νέοι θερμικοί σταθμοί φ.α., ισχύος 2.464 MW, ενώ μια σειρά άλλες μονάδες βρίσκονται σε φάση ολοκλήρωσης ή ωρίμανσης των διαφόρων αδειοδοτήσεων.
- Ένα ισχυρό πλέγμα κινήτρων έχει καθιερωθεί, τόσο για τις ΑΠΕ, όσο και για τις θερμικές μονάδες με μια εγγυημένη αποζημίωση, ανάλογη της ισχύος τους. Μια ιδιαίτερη περίπτωση σκανδαλώδους συμπεριφοράς αποτελεί η λειτουργία, επί 4,5 χρόνια (μέχρι 13/1/2013), χωρίς άδεια λειτουργίας, της μονάδας συμπαραγωγής του ομίλου Μυτιληναίου στην Αντίκυρα Βοιωτίας.
- Παρά την πρόβλεψη του ν. 2773/1999 για την εκπόνηση μακροχρόνιου ενεργειακού σχεδιασμού, εξακολουθεί μέχρι σήμερα να μην υφίσταται. Η παλιότερη κυνική εκτίμηση του, αλήστου μνήμης, ΣΕΕΣ για τη δυνατότητα ρύθμισης του ενεργειακού μείγματος από την αγορά, εξακολουθεί να είναι ο μπούσουλας των κυβερνητικών πολιτικών, κι ως μην ομολογείται δημόσια.
- Μέσα σε αυτό το θολό τοπίο, και παρά την κατά κράτος υποχώρηση στο θέμα του λιθάνθρακα, ο λιγνίτης εξακολουθεί να κατέχει δεσπόζουσα θέση στο ενεργειακό μείγμα, ενώ αναζητούνται νέες επενδύσεις σε αυτήν την κατεύθυνση στη Δυτική Μακεδονία, την Ελασσόνα και τη Δράμα. Έχει αποφασιστεί, ήδη, η κατασκευή της μονάδας «Πτολεμαΐδα V».
- Η επιχείρηση ενίσχυσης του μεριδίου των ΑΠΕ έχει γίνει με πολύ ισχυρά κίνητρα, με μονομερή ενίσχυση των αιολικών εγκαταστάσεων βιομηχανικού τύπου, με σαφέστατη

υποβάθμιση των περιβαλλοντικών κριτηρίων, χωρίς σχεδιασμό και με πλήρη αγνόηση των τοπικών κοινωνιών, όταν δεν επιχειρείται ο εκμαυλισμός τους. Ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της περιόδου μετά την ψήφιση του ν. 3851/2010 είναι η μαζική αδειοδότηση φωτοβολταϊκών εγκαταστάσεων σε γη υψηλής παραγωγικότητας, αλλά και σε δασικές εκτάσεις.

- Σημαντική θέση στη σχετική νομοθεσία έχει, φυσικά, ο ν. 3468/2006 «Παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ και ΣΗΘΥΑ και λοιπές διατάξεις». Μια σειρά από αλληπάλληλες τροποποιήσεις του κώδικα διαχείρισης και συναλλαγών του συστήματος ηλεκτρικής ενέργειας (πρόσφατα διαχωρίστηκαν σε δύο ξεχωριστούς κώδικες) έχουν επιφέρει σημαντικές αλλαγές, με κυριότερες αυτές που αφορούν στη διαμόρφωση της οριακής τιμής συστήματος (ΟΤΣ) και στην τάση εξομοίωσης των μονάδων ΣΗΘ με ΑΠΕ.
- Με τις νέες ρυθμίσεις διαχωρίζονται οι τομείς του συστήματος μεταφοράς, του δικτύου διανομής και της λειτουργίας της αγοράς της ηλεκτρικής ενέργειας. Αντίστοιχες ρυθμίσεις γίνονται και στην αγορά του φυσικού αερίου.
- Αναβαθμίζεται ο ρόλος της ΡΑΕ, η οποία αναλαμβάνει πλήρη ρόλο έκδοσης αδειών παραγωγής (όχι μόνο για τις ΑΠΕ) στην ηλεκτρική ενέργεια, αντίστοιχων αδειών για το φυσικό αέριο, την έκδοση κανονισμών, την εποπτεία των αγορών κλπ. Η συγκέντρωση αρμοδιοτήτων και εξουσιών στη ΡΑΕ είναι ένα γεγονός που οφείλουμε να επισημάνουμε και να αντιμετωπίσουμε έγκαιρα, καθώς, ήδη, λειτουργεί με ένα εξόχως αδιαφανή και συγκεντρωτικό τρόπο.
- Με το ν. 4062/2012 είχαμε νέες ρυθμίσεις στα θέματα [Πρωώθηση της χρήσης ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές (Ενσωμάτωση Οδηγίας 2009/28/ΕΚ) – Κριτήρια Αειφορίας Βιοκαυσίμων και Βιορευστών (Ενσωμάτωση Οδηγίας 2009/30/ΕΚ)]. Με τον ίδιο νόμο «πέρασε» και το πρόγραμμα «Ήλιος», το οποίο έχει οδηγηθεί σε «φιάσκο».
- Το Μάρτιο του 2012 το ΥΠΕΚΑ παρουσίασε ένα σχέδιο μακροχρόνιου ενεργειακού σχεδιασμού, με τον τίτλο "οδικός χάρτης για το 2050":
[http://www.ypeka.gr/Default.aspx?tabid=389&snid\[524\]=1756&language=el-GR](http://www.ypeka.gr/Default.aspx?tabid=389&snid[524]=1756&language=el-GR), που τέθηκε σε δημόσια διαβούλευση: <http://www.opengov.gr/minenv/?p=4108>

Φαίνεται ότι προωθείται παράλληλα με τη διαμόρφωση και του ευρωπαϊκού οδικού χάρτη για το 2050. Πρέπει να το επαναλάβουμε, σχετικά με την αξιοπιστία και το ουσιαστικό περιεχόμενο αυτών των διαβουλεύσεων ότι τέθηκε σε διαβούλευση όχι το ολοκληρωμένο σχέδιο, αλλά η σύνοψη του σχεδίου και ο χρόνος της διαβούλευσης ήταν ελάχιστος, ενώ είναι γνωστό ότι ο μακροχρόνιος ενεργειακός σχεδιασμός εκκρεμεί από το 1999, που θεσμοθετήθηκε. Να σημειωθεί ακόμη, σαν στοιχείο προχειρότητας, ότι έχει συμπεριληφθεί το πρόγραμμα «Ήλιος», που έχει, πλέον, καταρρεύσει.

- Παράλληλα, στις 26/4/2012, δόθηκε στη δημοσιότητα έκθεση στο πλαίσιο κατάρτισης σχεδίου για τη μεταρρύθμιση του υποστηρικτικού μηχανισμού των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (Α.Π.Ε.)
<http://www.ypeka.gr/LinkClick.aspx?fileticket=ayq57alx1P4%3d&tabid=37&language=el-GR>
- Στις 3/12/2012 η ΡΑΕ δημοσιοποίησε τις τελικές της προτάσεις αναφορικά με την αναδιοργάνωση της εγχώριας αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας
http://www.rae.gr/site/file/categories_new/about_rae/factsheets/general/03122012_1?p=file&i=0

(σημείωση1: πρόσφατα η ΡΑΕ εξέδωσε άδεια παραγωγής για μια νέα μονάδα φυσικού αερίου 665 MW του ομίλου Μυτιληναίου στην Αντίκυρα Βοιωτίας, ενώ αντίστοιχη πρόθεση έχουν εκφράσει οι όμιλοι ΤΕΡΝΑ, Κοπελούζου και Καράτζη για μονάδες φ.α. σε Κομοτηνή - 600 MW, Αλεξανδρούπολη - 660 MW και Λάρισα - 665 MW, αντίστοιχα.)

(σημείωση2: μια πιο πρόσφατη και πιο συνοπτική παρουσίαση των εξελίξεων στον ενεργειακό τομέα υπάρχει στο κείμενο «[Δώδεκα θέσεις για τη διαχείριση της ενέργειας](#)» [Οκτώβρης 2018])

B6. Η απελευθέρωση της αγοράς ενέργειας και η ιδιωτικοποίηση της ΔΕΗ

Επισυνάπτω άρθρο του Β. Νομικού, με τίτλο: «Η χρεοκοπία της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας και η ιδιωτικοποίηση της ΔΕΗ». Παρά τις ενστάσεις μου σε ορισμένες από τις εκτιμήσεις, περιέχει ενδιαφέροντα στοιχεία για τα ζητήματα της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας.

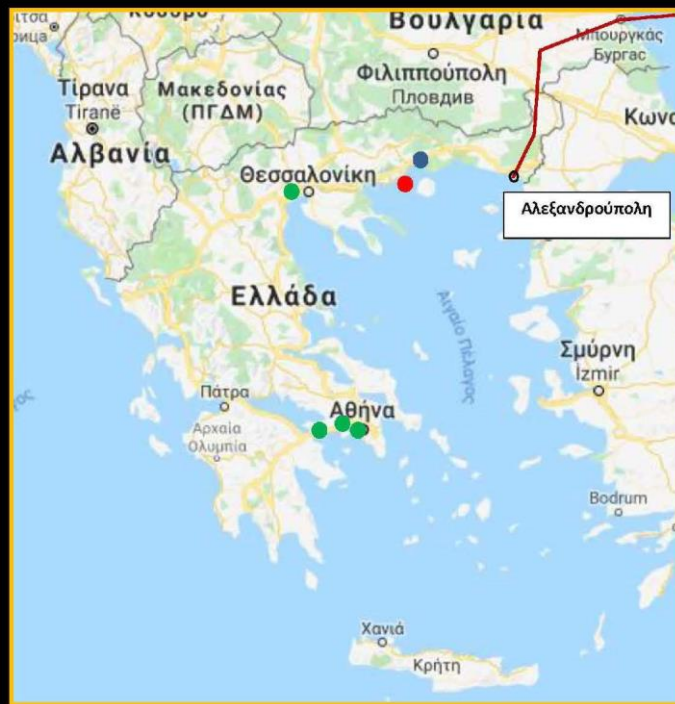
Γ. Οι κινηματικές δράσεις

Νομίζω ότι σε αυτή τη θεματική ενότητα αξίζει να υπάρχει μια μικρή αναφορά σε βασικές κινηματικές δράσεις στο πεδίο της διαχείρισης της ενέργειας, ιδιαίτερα στη διάρκεια της τελευταίας περιόδου των ραγδαίων αλλαγών. Χαρακτηριστικά, αναφέρω:

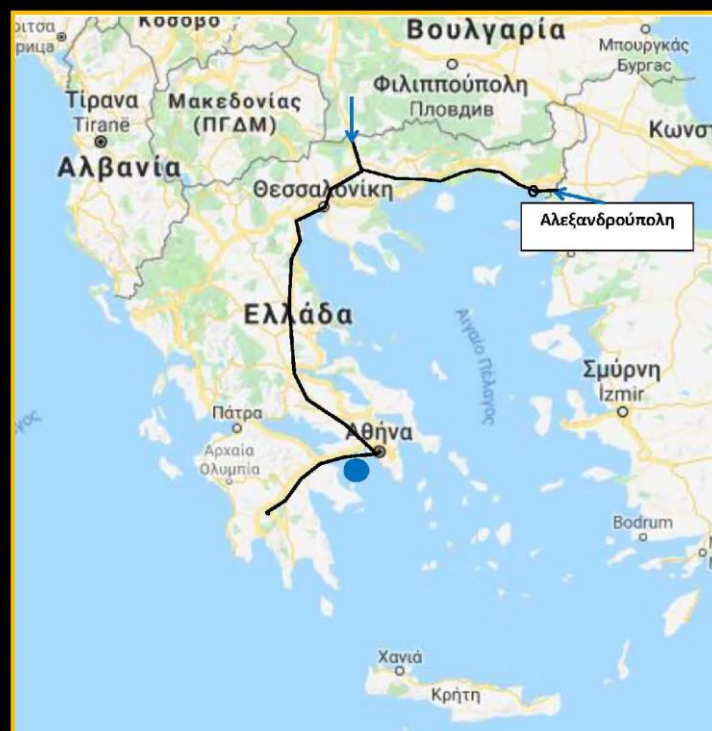
- τους αγώνες για την αντιμετώπιση των συνεπειών της λιγνιτικής παραγωγής, στην περιοχή της Δυτικής Μακεδονίας κυρίως, που συνεχίζονται μέχρι σήμερα, παρά τη μηδαμινή δημοσιότητα που έχουν.
- τους αγώνες για την αποτροπή νέων μεγάλων φραγμάτων και ΥΗΕ στον άνω ρου του Αχελώου, στον Άραχθο και στον Αώο.
- τη συγκρότηση του δικτύου «Πολίτες κατά του λιθάνθρακα», από δεκαέξι (16) συλλογικότητες, στην αρχή του 2008 και τον υποδειγματικό αγώνα κατά της εγκατάστασης έξι ή επτά νέων λιθανθρακικών μονάδων, που στέφθηκε με επιτυχία.
- το κείμενο - παρέμβαση φορέων και πολιτών για την ενέργεια, που υπέγραψαν, στις 21/4/2009, είκοσι μία (21) συλλογικότητες απ' όλη την Ελλάδα.
- την κοινή παρέμβαση στο ΕΚ, την άνοιξη του 2010, έντεκα (11) περιβαλλοντικών οργανώσεων της Εορδαίας και της Αρκαδίας, σχετικά με τους λιγνιτικούς σταθμούς παραγωγής ενέργειας στην Ελλάδα και τις παραβιάσεις της περιβαλλοντικής νομοθεσίας της ΕΕ.
- την παρέμβαση, το Μάιο του 2010, εικοσιεννέα (29) συλλογικοτήτων, κατά τη διάρκεια της συζήτησης νομοσχεδίου για τις ΑΠΕ, που ψηφίστηκε σαν ν. 3851/2010.
- την υπογραφή, το Μάιο του 2011, διακήρυξης κατά των βιομηχανικών αιολικών εγκαταστάσεων, από εικοσιοκτώ (28) συλλογικότητες.
- τις αντιδράσεις κατά των αγωγών μεταφοράς φ.α. (παλιότερα στη Θεσπρωτία για τον ελληνοϊταλικό αγωγό και πιο πρόσφατα στην Καβάλα για τον TAP), παρότι δεν εμβάθυναν στα ζητήματα της διαχείρισης της ενέργειας.
- τους αγώνες στην περιοχή του Θριασίου κατά της θηριώδους επέκτασης των διυλιστηρίων των ΕΛΠΕ – Λάτση στην Ελευσίνα.

Ακολουθούν ορισμένα γραφήματα με τις βασικές (υφιστάμενες και μελλοντικές) ενεργειακές υποδομές

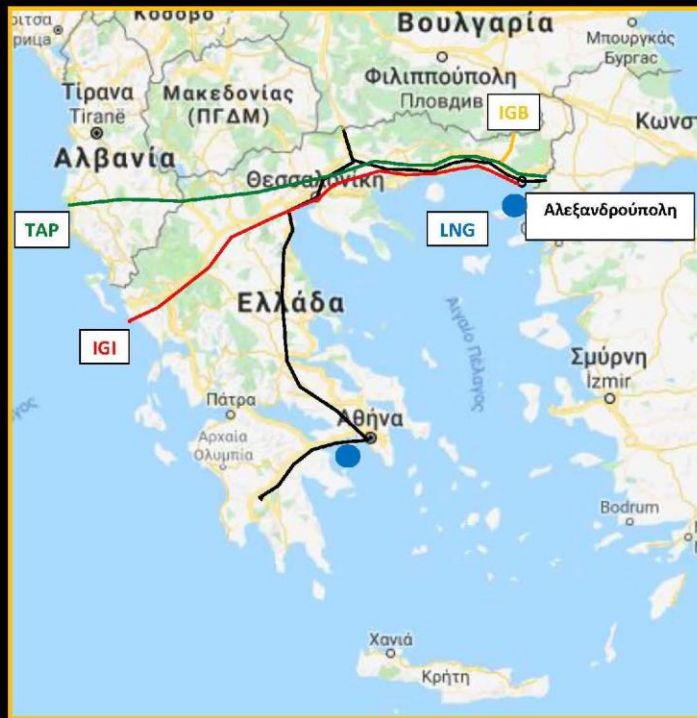
**Υφιστάμενες πετρελαϊκές υποδομές:
εκμετάλλευση Πρίνου, διυλιστήρια, δεξαμενές αποθήκευσης**

**Υφιστάμενες υποδομές φυσικού αερίου:
Αγωγοί, σταθμός LNG στη Ρεβυθούσα**

**Νέες υποδομές φυσικού αερίου:
Αγωγοί TAP - IGB - IGI,
πλωτός σταθμός LNG στην Αλεξανδρούπολη**

**Νέες υποδομές φυσικού αερίου:
Αγωγοί EastMed - South Stream**

EuroAsia Interconnector: ηλεκτρική διασύνδεση Ισραήλ - Κύπρου - Ελλάδας - ΕΕ

Ηλεκτροπαραγωγή: καταιγισμός μονάδων φυσ. αερίου ...

... και έργων ΒΑΠΕ

